Муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе
"40" Башак " балалар бакчасы
Татарстан Республикасы Яр Чаллы шәһәре

Утверждаю:

Детский сад комбинированного вида №40 «Колосок» ИНН 1650085807

№5 уртанчылар төркеменең 2023-2024 нче уку елына эш программасы

Тәрбиячеләр:
Салихова Юлдыз Данил кызы

Яр Чаллы, 2023

Яр Чаллы, 2023

Эш программасы эчтәлеге

1. Максат өлеше

1.1. Программаны гамәлгә ашыру өчен мөһим характеристика.

1.2. 4 яшьтән 5 яшькә кадәрбалалар психик үсешенең яшь үзенчәлекләре (уртанчылар төркеме)

1.3.Төркем эшчәнлегенең өстенлекле юнәлеше.(кушымта 9)

1.4. Программа материалын үзләштерүдә көтелгән нәтиҗә

2. Эчтәлек өлеше

2.1. Комплекслы-тематик планлаштыру

2.2. Тәрбияләнүче балаларның әти-әниләре белән эш

2.3. Социумда аралашу

3.Оештыру өлеше

3.1. Төркемнең материаль-техник нигезе

3.2. Программа-методик тәэмин итү

3.3.Предметлы әйләнә-тирә мохит

3.4.Көндәлек режим

3.5.Белем бирү эшчәнлеген оештыру челтәре.

3.6.Сәламәтләндерү чаралары

3.7. Үткәреләчәк бәйрәм һәм чараларның үзенчәлекләре

1.Аңлатма язу

Бу программа "Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына, Федераль таләпләре"нә нигезләнеп, Н.Е.Вераксы, Т.С.Комарова, М.А.Васильева редакциясендәге "Туганнан мәктәпкә кадәр"төп гомуми мәктәпкәчә яшьтә белем бирү программасына,балалар бакчасының еллык эш планына таянып төзелде.

Эш программасыныңмаксаты:

- Балаларның яшь һәм шәхси үзенчәлекләрен исәпкә алып мәктәпкәчә яшьтәге балаларны физик, интеллектуаль, шәхсисыйфатларын үстерү.

Эш программасыныңбурычлары:

- Балаларныңаңһәм физик үсешенеңтабигыйпроцессынауен, аралашу, танып-белү, хезмәт, хәрәкәт, матурәдәбиятуку, музыка- иҗат, ясауэшчәнлеге.
- Белемөлкәләренүзләштергәндәпсихологикһәм педагогик яктанярдәмитү.
- Режим моментларында, иреклебелембирү, мөстәкыйль, ата-аналарбеләнэшвакытындазурлар-кечкенәләрбердәм (партнерлык) эшчәнлегеноештыру.

Программа куйганмаксатларгаирешүдәтүбәндәгеләрберенчеәһәмияткәия:

- балаларныаралашучан, игелекле, кызыксынучан, инициативалы, мөстәкыйльлеккәһәмиҗаткаомтылучанитепүстерүмаксатыннанчыгып, төркемнәрдәкешелеклелекһәммәрхәмәтлелекатмосферасытудыру;
- балаларэшчәнлегенеңтөрлетөрләренкиңкуллану; укытуһәмтәрбияпроцессыныңнәтиҗәлелегенкүтәрүмаксатыннаналарныинтегральләштерү;
- тәрбияһәмбелембирүпроцессыниҗадиоештыру;
- балаларныңмөмкинбулганчатөрлеэшчәнлекләренфайдалану; белембирүпроцессыннәтиҗәлерәкитүмаксатындааларныберләштерү (интегральләштерү);
- мәктәпкәчәтәрбияһәмбелембирүоешмаларыһәмгаиләшартларында бала тәрбиясенәякынкилүгәюнәлешбирү;
- гаиләнеңбалаларбакчасытөркемнәреһәм, гомумән, мәктәпкәчәоешматормышындакатнашуынтәэминитү;
- балаларбакчасыһәмбашлангычмәктәпэшендәмәктәпкәчәяшьтәгебалагакирәгеннәнартыкакылһәм физик эшйөкләмәүмаксатыннандәвамчанлыкнысаклау;
- региональякынкилүнегамәлгәашыру.

Эшпрограммасыныңтөпфикере- укыту,тәрбияләү,сәламәтлегенсаклаубеләнбергәбаланыңшәхесенүстерү.

Эш программасыныңкүрсәткече:

*Белемөлкәләренинтеграцияләүнигезендәтулы педагогик процессытөзү;

*Балаларныңяшьһәмшәхсиүзенчәлекләренисәпкәалыптөпюнәлешләр – физик, социаль-шәхси, таныпбелү-сөйләм, нәфис-нәфасәтиүсешюнәлешләребуенчатөрлеяклапүстерү;

*Балаларныңиҗадисәләтеначу, сәләтлеләрне табу, шәхсиүстерүөченяңатехнологияләркуллану;

*Балаларныңмөмкинчелегеннән, кызыксынучанлыгыннан, сорауларыннанчыгыптөрлетөрэшчәнлекләрнеүстерү;

*Эчтәлеклеаралашуга, сөйләшүгәтөзелгәншәхсиһәмтөркембеләнэшчәнлекләроештыру;

*Балагаэшчәнлектәүзенкүрсәтү, эшэчтәлеген, эштөрләрен, эштәиптәшсайлаухокукыбирү.

Эш программасытүбәндәге норматив документларбуенчаяраклаштырылган:

Федеральдәрәҗәдә:

- Федераль закон «РәсәйФедерациясендәбелемалу» от29.12.2012 г. N 273-ФЗ
- Закон РФ «Белемалутурында»;
- Методическими рекомендациями Минобрнауки «О разработке основной общеобразовательной программы дошкольного образования» от 21 октября 2010 года, № 03-248.
- Санитарно-эпидемиологическими требованиями к устройству, содержанию и организации режима дошкольных образовательных учреждений (СанПиН 2.4.1.3049-13);

Региональдәрәҗәдә:

- Приказ Министерства образования и науки РТ от 17.11.2010 СЭД-26-01-21-164
 «О разработке основной общеобразовательной программы дошкольного образования».

Эш программасын тормышка ашыру срогы- 1 ел (2023-2024 уку елы)

Балаларны балалар бакчасына кабул итү, тәрбия- белеем бирү эшчәнлеген оештыру таләпләре (СанПиН 2.4.1.3049-13).

Балаларны иртән кабул итүтәрбиячеләр яки медицина хезмәткәрләретарафыннаната-аналарданбаланыңсәламәтлегенсорауданбашлана. Күрсәткечләрбуенча термометрия үткәрелә. Авыру, авыруга шик тудырганбалаларбакчага кабул ителмиләр, көндәвамындаавыручыларныата-аналарыкилгәнче яки ата-аналаргахәбәритепдәвалауоешмасынаҗибәргәнче башка сәламәтбалаларданаералар. Авырудансоңһәм бала 5 көннәнозаграк(бәйрәм, ял көннәреннән башка) килмиторганнансоңбалаларбакчасынаавыруның диагнозы, авырудәвамлыгы, йогышлыавыруларбеләнбәйләнешебулмаутурындагы справка булгандагына кабул ителә.

Көн тәртибе балаларның яшь үзенчәлекләреннәнчыгыптөзеләһәмгармониялеүсешенәбулыша. 3-7 яшьлекбалаларныңиң куп өзлексезуянувакытыныңдәвамлыгы 5,5-6 сәгать. Тәкъдим ителгән көндәлек прогулкаларның дәвамлыгы-3-4 сәгать. Саф һавада булуның озынлыгы табигать шартларыннан да бәйле. Һава температурасы минус 15 °С түбән, җилнең тизлеге 7 м/с танюгарыбулгандасафһавадабулувакытыкыскартыргакиңәшителә.

Сафһавадайөрүнекөнгә 2 тапкыр: көннең беренче яртысында һәм көннең икенче яртысында – көндезгейокыдансоң яки балаларөйгәкайтыпкитәралдыннантәкъдимителә.

Балалар 5 сәгатьтәнкүбрәкбулганмәктәпкәчәяшьтәгебалалароешмасында 3-4 сәгать аерма беләнашауһәмкөндезгейокыоештырыла. Балаларның көнлек йокысы 12-12,5 сәгатьбулыргатиеш, шуның 2-2,5 сәгатекөндезгейокыгабирелә. Йокыалдыннанхәрәкәтлеуеннар, чыныктыручараларыүткәрүтыела. Балаларйоклагандатәрбияченең (яки аныңярдәмчесе) булумәҗбүри.

Көнтәртибендә 3-7 яшьлекбалаларгамөстәкыйльэшчәнлек (уеннар, шәхси гигиена, укуэшчәнлегенәәзерләнү) өченкимендә 3-4 сәгатьвакытбирелергәтиеш.

4-5яшьлекбалалардаоешканбелембирүэшчәнлегенеңдәвамлыгы 15 минуттанартмаскатиеш, аларныуенмәйданчыгындасафһавадаүткәрергәдәмөмкин.

Балаларбакчасы 5 көнлекэшатнасында 6.00-18.00 сәгатькәкадәрэшли.

1.Максат өлеш.

1.1. Программаны гамәлгә ашыру өчен мөһим характеристика.
Төркемдә 19 бала: 8 кыз һәм 11малай.Төркемдә 4-5 яшьлек балалар.

5 нче төркем балалары

1. Абдулоев Абубакр
2. Азбурханов Равиль
3. Ахметзянов Султан
4. Ахтямова Нафиса
5. Беганов Михаил
6. Булгакова Василиса
7. Газизов Рузаль
8. Гарипов Самир
9. Исмагилов Салават
10. Казакова Алина
11. Кулков Ярослав
12. Кулкова Юлиана
13. Мифтахов Раяз
14. Пак Алиса
15. Саттарова Таисия
16. Хабибуллина Элина
17. Хазеев Султан
18. Хайруллин Камиль
19. Якупова София

1.2. 4 яшьтән 5 яшькә кадәрбалалар психик үсешенең яшь үзенчәлекләре (уртанчылар төркеме).

Уртанчы мәктәпкәчә яшьтәге балаларның уен эшчәнлегендә рольле мөнәсәбәтләр барлыкка килә. Бу яшьтәге балалар кабул ителгән рольдән үзләрен аера башлыйлар. Алар үзләре өчен түгел, ә уенны мәгънәле итү өчен уйный башлыйлар. Уендагы һәм чынбарлыктагы мөнәсәбәтләр аерымлана.

Сурәтләү эшчәнлеге шактый үсеш ала. Балалар төп геометрик фигураларны ясый, кайчы белән кисә, сурәтләрне ябыштыра алалар.

Конструкцияләү катлаулана. 5-6 детальдән торган корылмалар барлыкка килә.

Баланың хәрәкәтләнү өлкәсе вак һәм эре моториканың уңай үзгәрешләре белән характерлана. Җитезлек, хәрәкәт координациясе үсә. Туп белән күнегүләр катлаулана.

Зиһенгә алу сәләте күбрәк үсеш ала. Балалар тегe яки бу предметка охшаган форманы атый беләләр. Хәтер күләме үсә. Балалар 7-8 предметның исемен истә калдыра алалар.

Күз алдына китерү, уйлап чыгару сәләте үсә. Оригинальлек һәм иректе булу кебек сыйфатлар формалаша. Балалар мөстәкыйль рәвештә бирелгән темага зур булмаган әкият уйлап чыгара алалар.

Игътибарлылык сәләте үсә. Бала 15-20 минут дәвамында игътибарын туплап эшли алырга сәләтле.

Авазлар әйтелеше һәм дикция яхшыра. Сөйләм балаларның активлыкларын үстерә. Алар тегe яки бу персонажның сөйләмен интонация белән аерып күрсәтә алалар.

Бала өлкәннәрнең үзен ихтирам итүләрен тели, мактау сүзе аның өчен бик зур әһәмияткә ия була бара. Бу баланың артык үпкәләүчән булуына китерә. Шелтә, кисәтүләргә тискәре мөнәсәбәт туа.

Яшьтәшләре белән бала сайлап кына аралаша башлый. Ул кайбер иптәшләренә өстенлек бирә. Уен вакытында аерым партнерлар барлыкка килә. Төркемдә лидерлар аерылып чыга башлый. Көндәшлек, ярышу барлыкка килә. Ярышу үзеңне башкалар белән чагыштыру өчен әһәмиятле. Бу үз чиратында *Мин* образының үсешенә, аны детельләштерүгә китерә.

Бу яшьнең төп казанышлары уен эшчәнлеге үсү; рольле һәм тормышчан үзара бәйләнешләр барлыкка килү; сурәтләү эшчәнлеге үсү; үзең уйлап конструкцияләү; планлаштыру, зиһенгә алу сәләте камилләшү, образлы, хыялый фикерләү; хәтер, игътибар, сөйләм, дәлилли белү сәләте үсү, үкәләүчүнлек, көндәшлек, ярышу кебек сыйфатлар барлыкка килү, *Мин* образының үсүе белән характерлана.

1.3.Төркем эшчәнлегенең приоритетлы юнәлеше.

Гаилә балага социаль-тарихи тәҗрибә һәм кешеләрнең бер- берсенә карата дөрес мөнәсәбәттә булуларына үрнәк күрсәтә. Шуларны күздә тотып, гаилә бала өчен тәрбия институты булуын фаразлый. Балага рухи һәм эмоциональ яктан дөрес тәрбия бирү гаилә тәрбиясенең төп юнәлеше булып тора. Балага дөрес тәрбия бирү өчен әти-әниләр үзләренең хаталарын танып, аларга юл куймаска тиеш. “Әти-әниләр тәрбиясе”термины, гаиләдә әти-әниләр шәхес буларак тулы үсеш алган вакытта гына, балалар да уңай үсеш алуны күздә тота. Тәрбия- ул кешенең шәхес буларак үсеше.Тәркемнең гаилә белән тыгыз бәйләнеше, актуаль һәм катлаулы педагогик эшчәнлек булып кала. Программаның юнәлеше- әти-әниләр, балалар һәм педагоглар арасындагы мөнәсәбәтне мәктәпкәчә белем бирү кысаларында ныгыту һәм төрле яклап милли мәдәниятны үстерүгә юнәлдерү.

“Безнең гаилә” ата-аналар клубы аша балалар бакчасы һәм гаиләнең хезмәттәшлеге” программасы. <u>**(Кушымта 9)**</u>

1.4.Программа материалын үзләштерүдә көтелгән нәтиҗә.

Физик тәрбия. Бала ел ахырында түбәндәгеләрне белергә тиеш:-дөрес техника кулланып йөрергә һәм йөгерергә, төрле ысуллар белән үрмәли белү; дөрес итеп сикерү, уң һәм сул кул белән ата белү,тупны җиргә бәрү (кимендә5 тапкыр); тигезлекне саклауга күнегүләр; колоннага,шеренгага дөрес тезелү; уң һәм сулны аеру; күнегүләрне иҗади эшләү.

Бала һәм тирә-юнь. Үзләрен чолгап алган һәм кирәкле предметларның әйтә белергә; үзенең гаиләсе турында сөйли белергә; йорт һәм кыргый хайваннарны таный һәм әйтә белергә;балыклар,кошлар,хайваннар,үсемлекләрне күзәтә,кайгырта белергә.

Элементар математик күзаллау формалаштыру. 5 кә кадәр саный белергә(“Барлыгы ничә?”соравына җавап бирергә; санау ярдәменде төркемнәрдә предметларның санын чагыштыра белергә; ике предметны зурлыгы буенча чагыштыра белергә(зуррак-кечерәк,биегрәк-тәбәнәгрәк...); түгәрәк,квадрат,өчпочмак,шар,кубны таный,әйтә белергә,характерлы билгеләрен белергә; уң һәм сул кулны аера белергә; тәүлек вакытларын әйтәбелергә.

Сөйләм үстерү.Сүз байлыгын арттыру; эмоц. хәләтне күрсәтә торган сүзләрне актив куллана; антоним сүзләрне аңлый,куллана белергә, яңа сүзләр ясый белергә; сюжетлы картина буенча тулы итеп сөйли белергә, уйлап чыгарып сөйли белергә.

Матур әдәбият. Матур рәсемле китапларны карый белергә; тәрбияче ярдәме белән кечкенә әкиятләрне сәхнәләштерергә; “Әсәр ошадымы?”, “Кем күбрәк ошады?” кебек сорауларга җавап бирергә.

Рәсем. Төрле материаллар кулланып дөрес төсләргә буяп предметларны һәм күренешләрне рәсемли белергә; катлаулы булмаган сюжетны бирергә(рәсемдә берничәпредметны берләштерә)

Әвәләү. Төрле предметларның һәм уенчыкларның образларын ясау.

Кисеп-ябыштыру. Кайчыны дөрес тотарга, турыга,диагональ буенча,почмакларны йомрылап кисеп ала белергә(турыпочмактан овал,квадраттан түгәрәк); пөхтә итеп ябыштырып куярга.

Конструкцияләү:.Конструктив сыйфатларына карап төзү материалларын куллану; тәрбияче биреме буенча төзелешне үзгәртә белергә; турыпочмаклык формасындагы кәгазьне урталай бөкли белергә.

Музыка тәрбиясе. Музыкаль әсәрне игътибар белән тыңлый белергә; көенә карап җырны таный белергә; сузып,һәр сүзне ачык итеп әйтеп җырларга; бию хәрәкәтләре ясый белергә(әйләнү,түгәрәктә парлап йөрү)

Уен эшчәнлеге. Уен вакытында берләшеп үзенә роль алырга; рольле диалоглар алып барырга; дидактик уеннарда авырлыкларга бирешмәскә, кагыйдәләргәбуйсынырга; өстәл уеннарында әйдәп баручы ролен башкарырга,яшьтәшьләренәуенның кагыйдәләрен аңлата белергә.

Программаның нәтиҗәсе:Ата-аналарның, балаларның һәм педагогларның үзара мөнәсәбәтләрен мәктәпкәчә белем бирү кысаларында төрле яклап үстерү, балаларның халык иҗатына нигезләнеп иҗади яктан үстерү, дәүләт теленә өйрәтү сыйфатын күтәрү.

2. Эчтәлек өлеше

2.1. Комплексы-тематик планлаштыру.

№	Проектның темасы, программа эчтәлеге (максат, бурычлар)	Үткәрү вакыты	Проект эшчәнлеге	Белем бирү өлкәсе	Җаваплы кешеләр
1.	«Сау бул, җәй!» Максат: Җәй турындагы белемнәрен киңәйтү, гомумиләштерү. Бурычлар: • җәйге табигатькә соклану, сакчыл караш тәрбияләү; • тере һәм тере булмаган табигатьтәге үзара бәйләнешләрне аеру; • җәй турында алган белемнәрен ныгыту, кызыксынуларын арттыру.	1.09. – 9.09.	«Җәй» рәсемен карау, трафаретлар белән чәчәкләр төшерү.	Танып белү эшчәнчелеге. Аралашу. Нәфәсәти сәнгать.	Төркем тәрбиячеләре. Музыка җитәкчесе.
			«Алмалар өлгерде» темасына рәсемләү.	Танып белү эшчәнлеге.Музыка. Аралашу. Нәфәсәти сәнгать.	
			«Мин гаиләм белән ялда» газетасын чыгару (әти-әниләр катнашында).	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Нәфәсәти сәнгать. Физкультура.	
			Җәй турында шигырьләр өйрәнү.	Танып белү эшчәнлеге. Матур әдәбиятны уку. Физкультура.	
			«Алмалар һәм җимешләр» - әвәләү.	Танып белү эшчәнлеге. Музыка. Аралашу. Хезмәт.	
			«Табышмак әйтәм – җавабын тап» (балалар ТРИЗ алышы белән үзләре уйлаган табышмаклар).	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Матур әдәбиятны уку.	
			Саф һавада җәйге уеннар	Танып белү эшчәнлеге. Физкультура. Куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәү. Сәламәтлек.	
			ТРИЗ алымы белән җәй турында экиятләр.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу Матур әдәбияны уку.	
			Туган көн бәйрәме (әти-әниләр катнаша).	Танып белү эшчәнлеге. Музыка. Аралашу.	
2.	«Көзге муллык» Максат: Көзге уңышның кеше яшәешенә, сәламәтлегенә йогынтысы	10.09. – 23.09.	«Көз» турында әңгәмә.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Нәфәсәти сәнгать. Физкультура.	

	турында белемнәрен гомумиләштерү. Бурычлар: • өлкәннәр хезмәтенә хөрмәт тәрбияләү; • яшелчәләр, җиләк-җимешләрнең кеше сәламәтлегенә файдалы якларын табып әйтә белүләренә ирешү; • көзге уңыш турындагы белемнәрен киңәйтү.		Тәҗрибә участогына экскурсия.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Нәфәсәти сәнгать. Социализация.	
			«Кыяр һәм чөгендер».	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Физкультура.	
			«Яшелчәләр» кибетенә экскурсия.	Танып белү эшчәнлеге. Социализация. Куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәү. Физкультура.	
			«Көз» темасына җырлар көне.	Танып белү эшчәнлеге. Музыка. Аралашу.	
			«Без ничек бер кәрзин гөмбә җыйдык» - кисеп ябыштыру.	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Аралашу. Физкультура.	
			«Шалкан» әкиятен сәхнәләштерү (әти-әниләр өчен).	Танып белү эшчәнлеге. Музыка. Аралашу. Нәфәсәти сәнгать.	
			Чит төбәкләрдә үсүче экзотик җиләк-җимешләр белән таныштыру, слайдлар карау.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	
			«Витаминнар иленә сәяхәт».	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Физкультура. Сәламәтлек.	
			IIкечкенәләр төркеменә «Шалкан» әкиятен күрсәтү.	Аралашу. Музыка. Матур әдәбиятны уку.	
			«Көзге муллык бәйрәме». Әти-әниләр катнашында көзге муллыктан әзерләнгән ризыклар белән чәй эчү.	Танып белү эшчәнлеге. Музыка. Аралашу.	
3.	«Яфраклар вальсы» Максат: Агачлардагы сезонлы үзгәрешләр, бәйләнешләр турындагы белемнәрен тирәнәйтү. Бурычлар: • көзге матурлыкны күрә һәм саклый белергә өйрәтү; • табигатьнең көзге мизгелләрен истә калдыру; • ел фасылларының характерлы	24.09. – 30.09	Каенлыкка экскурсия.	Танып белү эшчәнлеге. Куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәү. Физкультура. Нәфәсәти сәнгать.	
			«Алтын көз» (рәсем).	Танып белү эшчәнлеге. Музыка. Аралашу. Нәфәсәти сәнгать.	
			«Серле яфраклар» (әвәләү).	Танып белү эшчәнлеге. Физкультура. Нәфәсәти сәнгать.	
			«Көзге гербарий» (әти-әниләр эше күргәзмәсе).	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Матур әдәбиятны уку.	

	үзенчәлекләре белән таныштыру эшен дәвам итү.		«Коела яфраклар» (җырлар).	Танып белү эшчәнлеге. Музыка. Аралашу.	
			«Алтынсары яфраклар» ТРИЗ алымы белән әкиятләр.	Танып белү эшчәнлеге. Матур әдәбиятны уку. Аралашу.	
			«Көзге яфраклар» балы (әти-әниләр белән)	Музыка. Аралашу. Социализация.	
1.	«Икмәк – ил токкасы». Максат: Игенче хезмәтенең нәтиҗәсенә соклану хисләре тәрбияләү. Бурычлар: • икмәкнең һәркемгә кирәклеген төшендерү; • икмәкне авыл эшчәннәре җитештерүен, аларга төрле машиналар ярдәм итүен аңлату; • икмәк үстерүчеләр хезмәтен хөрмәтләү.	1.10. – 14.10.	«Икмәк – тормышның нигезе» дигән темага әңгәмә үткәрү.	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Физкультура.	
			«Иген басуы» картинасы буенча эш.	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Музыка.	
			Икмәк турында шигырьләр.	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Матур әдәбиятны уку.	
			«Ындыр табагы» - экскурсия (әти-әниләр белән).	Танып белү эшчәнлеге. Социализация. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	
			Районның баш агрономы белән очрашу.	Танып белү эшчәнлеге. Социализация. Музыка.	
			Табышмаклар иленә сәяхәт.	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Физкультура.	
			Икмәк турында күмәк җырлы-биюле уеннар.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Музыка. Сәламәтлек.	
			Тозлы камырдан кондитер ризыкларын әзерләү.	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Физкультура.	
			Әти-әниләрнең пешергән ризыкларыннан күргәзмә оештыру.	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Музыка.	
			«Башак» рус халык әкиятен уку һәм рольләрне өйрәнү.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Матур әдәбиятны уку.	
			«Башак» әкиятен мәктәпкә хәзерлек төркеменә сәхнәләштереп күрсәтү.	Музыка. Социализация. Матур әдәбиятны уку.	
2.	«Туган авылым» Максат: Балаларда туган авылны ярату хисләре тәрбияләү. Бурычлар: • туган авылның	15.10. – 28.10.	Түгәрәк өстәл артында әти-әниләрне һәм бакча хезмәткәрләрен проект белән таныштыру. Әти-әниләргә өй эше бирү («Иң матур бизәлгән өй» - фоторепортаж).	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Социализация.	

	тарихый истәлекле урыннарына мәхәббәт тәрбияләү; • танылган шәхесләрнең исемнәрен йөртүче урамнар турында мәгълүмат бирү; • үз урамында иркен ориентлаша алуларын камилләштерү.		«Туган авылым» турында шигырьләр.	Танып белү эшчәнлеге. Музыка. Нәфәсәти сәнгать. Матур әдәбиятны уку.	
			«Туган авылым батырлары» - батырлар аллеясына экскурсия.	Танып белү эшчәнлеге. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. Социализация. Физкультура.	
			Әти-әниләр арасындагы алдынгы хөнәр ияләре белән очрашу.	Танып белү эшчәнлеге. Социализация. Музыка.	
			Фотокүргәзмә «Иң матур бизәлгән өй».	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Нәфәсәти сәнгать. Музыка.	
			Туган авылымның матур урыннары турында слайдлар карау.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Матур әдәбиятны уку.	
			Мәчеткә экскурсия.	Танып белү эшчәнлеге. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. Социализация.	
			Күп милләтле Балтачым (әңгәмә).	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Матур әдәбиятны уку. Музыка.	
			Көзге уңыштан күргәзмә (әти-әниләр һәм балаларның эше).	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Нәфәсәти сәнгать. Физкультура.	
			«Көзге байлык». Ярминкә.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Социализация. Музыка.	
			Балалар бакчасында «Туган авылымда Сөмбелә» бәйрәме.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Музыка.	
1.	«Тугры дус – җанлы хәзинә» Максат: Балаларга дуслыкның көче турында төшендерү. Бурычлар: • матур яшәү өчен дуслаша белү сыйфатлары тәрбияләү; • балаларның логик фикерләү сәләтен һәм бәйләнешле сөйләм телен үстерү;	29.10. – 12.11.	«Без дуслар» - картинасы өстендә эш.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Нәфәсәти сәнгать	
			«Дустым, сиңа нәрсә бирим?» - уен-векторина.	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Музыка.	
			«Начар гадәтләр» - әңгәмә.	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Физкультура.	
			«Леопольд» мультфильмын карау.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	

	• бер-беренә ярдәм итү сыйфатлары турында төшенчә бирү.		Туган көн бәйрәме (Көз айларында туган балаларның туган көннәрен үткәрү).	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Музыка.	
			Дуслык, туганлык турында җырлар.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Музыка.	
			«Өч дуңгыз баласы» әкиятен II кечкенәләр төркеменә күрсәтү.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Музыка.	
2.	«Минем тату гаиләм» Максат: Балаларда үз әти-әниләренә, туганнарына карата ярату, хөрмәт итү хисләре тәрбияләү. Бурычлар: • балаларда үзләре турында кайгыртучы туганнарына карата уңай мөнәсәбәт тәрбияләү; • әти-әниләре, туганнары белән горурлану хисәрен үстерү; • яхшы мөнәсәбәтнең нәрсәгә бәйле икәнлеген өйрәтү.	13.11. – 29.11.	«Гаилә клубы» утырышы. Катнашалар: әти-әниләр, музыка җитәкчесе, тәрбиячеләр.	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Социализация.	
			«Сез балагызны ничек тәрбиялисез?» - әти-әниләргә анкета бирү.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Музыка. Нәфәсәти сәнгать.	
			Әти-әниләр, әби-бабайлар, туганнар турында хикәяләр.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Нәфәсәти сәнгать. Матур әдәбиятны уку.	
			Саф һавада әти-әниләр, әби-бабайлар уйнаган уеннар.	Танып белү эшчәнлеге. Физкультура. Сәламәтлек. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	
			«Гаиләбез гербы» (әти-әниләр белән эш).	Танып белү эшчәнлеге. Музыка. Аралашу. Нәфәсәти сәнгать.	
			Дидактик уен «Кем турында сөйләгәнне бел».	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Физкультура.	
			Әниләргә багышланган җырлар, шигырьләр.	Танып белү эшчәнлеге. Музыка. Нәфәсәти сәнгать. Матур әдәбиятны уку.	
			Мәктәпкә хәзерлек төркеме балалары тарафыннан әзерләнгән «Өч кыз» әкиятен карау.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Музыка.	
			Сюжетлы рольле «Гаилә» уены.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Музыка. Сәламәтлек.	
			«Әнием портреты» (рәсем конкурсы).	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Нәфәсәти сәнгать. Физкультура.	

			«Бүген әниләр көне» (залда бәйрәм)	Аралашу. Социализация. Музыка.	
3.	Мониторинг.	02.12. – 10.12.	Балаларның персональ карталарын тутыру.		
1.	«Яңа ел» бәйрәме. Максат: Балаларның кыш һәм яңа ел бәйрәме турындагы белемнәрен киңәйтү. Бурычлар: • кышкы табигатькә соклану хисләре тәрбияләү; • иҗади фикерләү сәләтләрен үстерү; • башкалар сөйләгәнне игътибар белән тыңларга өйрәтү.	10.12. – 31.12.	Түгәрәк өстәл артында әти-әниләрне проект белән таныштыру. Катнашалар: әти-әниләр, музыка җитәкчесе, тәрбиячеләр.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Социализация. Музыка.	
			«Кыш килә» - әңгәмә.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Матур әдәбиятны уку. Музыка.	
			Кышкы каенлыкка сәяхәт.	Танып белү эшчәнлеге. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. Сәламәтлек.	
			«Могҗизалы кышкы урман» - күмәк ябыштыру.	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	
			«Табышмак әйтәм, җавабын тап».	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Физкультура.	
			«Кыш» темасынашигырьләр.	Танып белү эшчәнлеге. Матур әдәбиятны уку. Физкультура.	
			Яңа елга багышланган җырлар.	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Музыка.	
			Әти-әниләр белән уен участогында таулар ясау, сыннар катыру.	Социализация. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. Хезмәт.	
			Кошларга җимлекләр (әти-әниләр эше).	Аралашу. Нәфәсәти сәнгать. Хезмәт. Физкультура.	
			«Кышкы матурлык» - күмәк рәсемләү.	Аралашу. Нәфәсәти сәнгать. Музыка.	
			Яңа ел бәйрәменә биюләр.	Аралашу. Музыка. Физкультура.	
			Чыршы бәйрәме өчен атрибутлар (әти-әниләр хезмәте).	Аралашу. Нәфәсәти сәнгать. Хезмәт.	

			Төркем бүлмәсен бизәү.	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Физкультура. Хезмәт.	
			Кышкы хезмәт (карлар көрибез).	Танып белү эшчәнлеге. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. Хезмәт. Физкультура.	
			Чыршы бизәү өчен уенчыклар конкурсы.	Танып белү эшчәнлеге. Нәфәсәти сәнгать. Хезмәт.	
			Кышын – йорт хайваннары (әңгәмә).	Танып белү эшчәнлеге. Аралашу. Матур әдәбиятны уку. Музыка.	
			«Чыршыга гәрәбәләр» - кисеп ябыштыру.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Матур әдәбиятны уку. 4. Музыка.	
			«Кыш» турында хикәя төзү.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Матур әдәбиятны уку.	
			«Кышын кыргый җәнлекләр» - слайдлар карау	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 4. Физкультура.	
			Бер хәлнең икенче хәлгә күчүе (кар белән тәҗрибә).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Музыка. 4. Хезмәт.	
			Кышкы киемнәр – әңгәмә.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Матур әдәбиятны уку.	
			Кышын бүлмә гөлләре (табигать почмагында эш).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Музыка. 4. Хезмәт.	
			«Карлар ява тын гына» - күмәк кисеп ябыштыру.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Хезмәт. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 4. Музыка. 5. Нәфәсәти сәнгать.	
			Бездә чыршы бәйрәме.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Социализация. 4. Музыка.	

			«Син тагын да матур булып Бизәлгәнсең бу юлы!» (яңа ел чыршысы белән саубуллашу).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 4. Музыка. 5. Физкультура.	
	«Салкын кыш, Усал кыш, Шаян кыш». Максат: Балаларның ел фасылларында табигатьтә булып тора торган үзгәрешләр турындагы белемнәрен киңәйтү. Бурычлар: • туган як табигатенә мәхәббәт тәрбияләү; • сөйләм телләрен баету, бәйләнешле сөйләм телен үстерү; • күренешләр, күзәтүләр аша үз фикерләрен әйтә белүләргә өйрәтү.	9.01. – 27.01.	Яңа ел бәйрәмнәрен сагынам (әңгәмә).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Физкультура.	
			Тере һәм тере булмаган табигатьтә күзәтүләр.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 4. Музыка.	
			Саф һавада кышкы уеннар.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Физкультура. 4. Сәламәтлек.	
			«Салкын чишмәгә» кышкы экскурсия (әти-әниләр белән).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Социализация. 4. Сәламәтлек.	
			Табигать почмагында хезмәт.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Музыка. 4. Хезмәт.	
			Кышкы уеннар турында шигырьләр.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Матур әдәбиятны уку. 4. Физкультура.	
			Кышкы уеннар турында хикәяләр.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Нәфәсәти сәнгать. 4. Матур әдәбиятны уку.	
			Балалар өчен кар көрәкләре ясату (әти-әниләр белән эш).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 4. Физкультура. 5. Хезмәт.	
			Кышкы спорт төрләре белән таныштыру.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Физкультура. 4. Сәламәтлек.	
			Кышкы куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәү, организмны чыныктыру төрләре.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 4. Сәламәтлек.	
			Спорт бәйрәме (әти-әниләр белән берлектә).	1. Аралашу. 2. Сәламәтлек. 3. Физкультура. 4. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	

	«Яхшы бел юлдагы тамгаларны һәм өйрәт башкаларны». Максат: Балаларның юл йөрү кагыйдәләре турындагы белемнәрен арттыру. Бурычлар: • балаларда игътибарлылык һәм транспорт хезмәткәрләренә ихтирам тәрбияләү; • юл аша чыкканда, светофорның төсләренә, машиналарның юнәлешенә игътибар итү күнекмәләрен үстерү; • машиналарның төрләре, аларның кешегә күрсәткән файдалары турында белемнәрен киңәйтү.	28.01. – 10.02.	Юлда да акыл кирәк (шигырьләр).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Физкультура. 4. Матур әдәбиятны уку.	
			«Өч күз» турында әкият диафильм карау.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 4. Музыка.	
			Әти-әниләр белән эш: спецмашиналар ясау (01, 02, 03, 04).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Физкультура. 4. Хезмәт.	
			«Оча, йөзә, йөри» (слайдлар аша транспорт төрләре белән танышу).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 4. Физкультура.	
			Юл транспорты төрләре турында хәрәкәтле уеннар (поезд, трамвай, автомобилҗ һәм чыпчыклар).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Музыка. 3. Сәламәтлек. 4. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	
			Юл инспекторы хезмәте белән танышу.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Физкультура.	
			Бездә кунакта ЮХИДИ хезмәткәре.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Социализация. 3. Музыка.	
			Әти-әниләр белән берлектә «юл чаты» макетын ясау.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Физкультура. 4. Хезмәт.	
			Зурлар төркемендә «Юллар имин булсын» бәрәмендә кунакта.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Музыка.	
			«Без - пассажирлар» - кисеп ябыштыру.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 4. Физкультура.	
			«Юлда булсаң бул өлгер, юл кагыйдәсен нык бел» ЮХИДИ хезмәткәрләре белән бәйрәм.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Социализация. 3. Музыка. 4. Физкультура.	
	«Ватанны саклаучылар» Максат: Ватанны саклаучылар турындагы күзаллауларын киңәйтү. Бурычлар: • әти кешегә, Ватанны саклаучыларга карата ихтирам һәм	11.02. – 25.02.	Түгәрәк өстәл артында проект белән таныштыру. Катнашалар: әтиләр һ.б.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Физкультура.	
			«Әтием һөнәре» - әңгәмә.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Музыка.	

	хөрмәт хисе тәрбияләү; • кыю, батыр солдат булу теләген үстерү; • яңа сүзләрнең мәгънәләрен аңлатып, сүзлек запасларын баету.		Батыр солдатлар турында мультфильм карау.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	
			«Әтием солдат булган» газетасын чыгару (әтиләр белән эш).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Музыка.	
			Әтием портреты.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Музыка.	
			Әтиләр бәйрәменә әзерләнү (шигырьләр, җырлар).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Музыка. 3. Физкультура.	
			«Алтын куллы әтием» (әтиләрнең кул эшләреннән күргәзмә).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Физкультура.	
			Әтиләргә бәйрәм открыткасы ясау.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Музыка. 4. Хезмәт.	
			Армиядә хезмәт итүче солдатларга хат язу.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Физкультура.	
			«Без булачак солдатлар» - рәсем конкурсы.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Нәфәсәти сәнгать.	
			Әтиләр бәйгесе (бәйрәм).	1. Музыка. 2. Социализация. 3. Аралашу. 4. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	
1.	«8 март – хатын кызлар көне». Максат: Балаларның 8 март халыкара хатын-кызлар көне турында белемнәрен гомумиләштерү. Бурычлар: • хатын кызларга карата ихтирам, хөрмәт хисләре тәрбияләү; • өлкәннәргә хөрмәт белән карарга, ярдәм итәргә әзер булу күнекмәләрен үстерү; • шигырьләрне эмоциональ җиткереп, интонаөияне үзгәртеп кирәкле урында пауза ясап сөйләргә өйрәтү.	26.02. -9.03.	Әниләр белән түгәрәк өстәл артында проект белән таныштыру. Катанашалар: әниләр, тәрбиячеләр, музыка җитэкчесе.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Музыка.	
			«Җырлыйм әнием турында» - җырлар.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Музыка.	
			«Әниемә чәчәкләр» - рәсем.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Нәфәсәти сәнгать.	
			«Минем әни иң уңган һөнәр иясе» газетасын чыгару.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Нәфәсәти сәнгать.	
			«Әбиемнең күңел сандыгы» (әбиләр белән очрашу).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Музыка.	
			«Әниемнең уңган куллары» (кул эшләреннән күргәзмә).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Нәфәсәти сәнгать.	

			«Әнием кадерлем» - бәйрәм иртәсе.	1. Музыка. 2. Социализация. 3. Аралашу.	
2.	«Яз җитте» Максат: Балаларны язгы табигать күренешләре белән таныштыру, аларны күреп, сөйләп бирә белергә өйрәтү. Бурычлар: • язгы табигатькә карата сакчыл караш тәрбияләү; • балаларның язгы табигать күренешләре белән кызыксынучанлыкла рын үстерү; • язның үзенчәлекле билгеләре белән таныштыру, аларны күрә белергә өйрәтү.	10.03. – 24.03.	«Ямьле яз» - сюжетлы рәсем буенча хикәя төзү.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Физкультура.	
			Үсентеләр өчен тартмалар ясау (әти-әнилзр белән эш).	1. Аралашу. 2. Музыка.	
			«Гөлләр үстерәбез» (гөлләрне күчерү, чәчәк орлыкларын тартмаларга чәчү).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Физкультура. 4. Хезмәт.	
			«Гөрләвекләр ага» - язгы экскурсия.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Физкультура.	
			«Болытлар аша самолетлар оча» - кумәк рәсем.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Музыка.	
			«Язгы сынамышлар».	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Физкультура.	
			«Язның беренче чәчәкләре» - рәсемләү.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Музыка.	
			«Язын хайваннар дөньясы» - әңгәмә.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Физкультура.	
			«Тып-тып итә эре тамчылар» - ябыштыру.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 4. Музыка.	
			«Яз» темасына шигырьләр.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Физкультура.	
			«Нәүрүз» бәйрәме – ярминкә.	1. Аралашу. 2. Социализация. 3. Музыка.	
3.	Мониторинг.	25.03. - 31.03.	Балаларның персональ карталарын тутыру.		
1.	«Кошлар кайтты». Максат: Кошлар безнең дусларыбыз икәнен аңлату, аларга карата кайгыртучанлык, ярдәм итү теләге уяту. Бурычлар: • кошларга сакчыл караш тәрбияләү;	1.04. – 13.04.	Әти-әниләрне түгәрәк өстәл артында проект эчтәлеге белән таныштыру. Катнашалар: әти-әниләр, тәрбиячеләр.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	
			Әти-әниләргә сыерчык оялары ясау эше.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Хезмәт.	

	• чагыштыру, күзәтүчәнлек, кызыксынучанлык күнекмәләрен үстерү; • тере һәм тере булмаган табигатьтәге үзгәрешләрне әйтә белергә өйрәтү.		«Елгада бозлар ага» - язгы экскурсия.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	
			Кошларга багышлап экологик пирамида төзү.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Коммуникаци. 3. Физкультура.	
			Агачлар утыртабыз (әти-әниләр белән эш).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Хезмәт. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	
			Уен мәйданчыкларын тәртипкә китерү (әти-әниләр белән эш).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Хезмәт.	
			«Кошлар кайтты» рәсем.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Матур әдәбиятны уку.	
			Табигать почмагында тәҗрибәләр (туфракның үзлекләре).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Хезмәт.	
			Кошлар турында шигырьләр.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Матур әдәбиятны уку. 3. Музыка.	
			Кошларга багышланган җырлар.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Музыка.	
			«Карга боткасы» бәйрәме.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Музыка.	
2.	«Халкыбызның күңел бизәкләре». Максат: Балаларны татар милли, гамәли сәнгате, музыкаль фольклоры белән таныштыру. Бурычлар: • татар милли сәнгатенә мәхәббәт тәрбияләү; • балаларның иҗади фикерләү сәләтләрен үстерү; • татар халык бизәкләре турында белемнәрен киңәйтү.	14.04. – 23.04.	«Халкыбызның күңел бизәкләре» - слайдлар карау.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	
			«Ачык сандык» - борынгы әби-бабайларның милли киемнәре, бизәнү әйберләрен карау.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу.	
			Әби-бабайлар уйнаган милли уеннар.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Музыка.	
			Балкып тора түбәтәйләр. Энҗе бөртекләр белән... (рәсем).	1. Аралашу. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Музыка.	
			Татар халык музыкасы.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Музыка.	
			Татар халык әкиятләре.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Физкультура.	

			Әниләр белән берлектә курчакка татар милли киемнәре тегү.	1. Нәфәсәти сәнгать. 2. Аралашу. 3. Физкультура. 4. Хезмәт.	
3.	«Без Тукайны яратабыз» Максат: Г.Тукайның күпкырлы иҗаты, тормыш юлы белән таныштыру. Бурычлар: • Г.Тукайның иҗатына ихтирам хисләре тәрбияләү; • балаларның хәтер сәләтләрен, бәйләнешле сөйләм телен үстерү; • шагыйрнең экиятләренә кызыксыну уяту, әсәрләрен сөйли белергә өйрәтү.	24.04. – 30.04.	Язучыларның тормыш юлы турында слайдлар карау.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Нәфәсәти сәнгать.	
			Тукайның «Су анасы» китабы белән танышк.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Физкультура.	
			Шагыйрнең «Туган тел» шигырен яттан өйрәнү.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Музыка.	
			Шагыйрьнең «Бала белән күбәләк» шигырен сәхнәләштерү.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Музыка.	
			Әти-әниләр белән берлектә Тукай экиятләренә иллюстраөияләр ясау.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Физкультура.	
			«Без – яшь Тукайчылар» (Тукай иҗаты буенча веторина).	1. Музыка. 2. Аралашу. 3. Нәфәсәти сәнгать.	
			«Ничә буын сине иң кадерле кешесе итеп сагына…» - бәйрәм.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Музыка. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	
1.	«Бөек җиңү» Максат: Сугышчыларыбызның Бөек Ватан сугышында күрсәткән батырлыклар турында белемнәрен киңәйтү. Бурычлар: • сугыш һәм хезмәт ветераннарына хөрмәт тәрбияләү; • туган ил вакыйгалары белән кызыксынучанлыкларын үстерү; • һәлак булганнарны искә алучы һәм һәйкәлләргә чәчәк куюны гадәткә кертү.	01.05. – 10.05.	Әти-әниләрне проект белән таныштыру.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Физкультура.	
			Бөек Ватан сугышы геройлары турында шигырьләр уку.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу.	
			Бөек Ватан сугышы каһарманнары – слайдлар карау.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Аралашу.	
			Без тынычлык телибез – рәсем конкурсы.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Нәфәсәти сәнгать.	
			Әти-әниләр белән берлектә геройлар аллеясына экскурсия.	1. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 2. Социализация. 3. Физкультура.	
			«Хәтер көне» (әти-әниләрнең рәсем күргәзмәсе).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Аралашу.	
			Әти-әниләр белән берлектә Җиңү парадында катнашу.	1. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 2. Социализация.	
2.	«Яшел даруханә». Максат: Балаларның дару	05. – 20	Дару үләннәре турында әңгәмә, слайдлар карау.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу.	

	үләне турында белемнәрен киңәйтү. Бурычлар: • үләннәргә карата сакчыл караш тәрбияләү; • балаларның бәйләнешле сөйләм телен үстерү, сүзлек запасын арттыру. • тышкы кыяфәтләре буенча үләннәрне танырга, файдалы якларын табырга өйрәтү.		Әниләргә дару үләннәре җыю өчен кечкенә капчыклар тектерү.	1. Аралашу. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Физкультура.	
			Даруханәгә экскурсия.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Социализация.	
			Шәфкать туташы белән берлектә дару үләннәре җыю.	1. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 2. Социализация. 3. Хезмәт. 4. Сәламәтлек.	
			«Шифалы үләннәр» гербарий.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу.	
			Экскурсия буенча алган тәэсирләрне рәсемгә төшерү.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Музыка.	
			Тәрбияче апаларның «Яшел докторлар» спектакелен карау.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Музыка.	
3.	«Җәй». Максат: Җәй турындагы белемнәрен һәм күзаллауларын гомумиләштерү. Бурычлар: • җәйге табигатькә сакчыл караш тәрбияләү; • җәйге куркынычсызлык кагыйдәләре турында белемнәрен үстерү; • балаларны җәйге спорт төрләре белән таныштыру.	21.05. – 31.05.	Җәйге болынга экскурсия.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Сәламәтлек. 3. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү.	
			Асфальтта балалар рәсеме.	1. Нәфәсәти сәнгать. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Музыка.	
			Әтиләргә комлыкта уйнар өчен атрибутлар ясату.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Аралашу. 3. Физкультура.	
			Тәҗрибә участогында эш (яшелчәләр чәчү).	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Музыка. 4. Хезмәт.	
			Җәй турында җырлар өйрәтү.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Музыка. 3. Аралашу.	
			«Ямьле җәй җитә» темасына күмәк аппликация.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Нәфәсәти сәнгать. 3. Физкультура.	
			Җәй турында шигырьләр.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Музыка. 3. Матур әдәбиятны уку.	
			Җәйге спорт уеннары.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Физкультура. 4. Сәламәтлек.	
			Җиләк-җимеш бакчасында эш.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Музыка. 4. Хезмәт.	

			Әрәпә җыю.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Музыка. 4. Социализация.	
			Сабантуй.	1. Танып белү эшчәнлеге. 2. Куркынычсызлык кагыйдәсен үтәү. 3. Музыка. 4. Социализация.	

2.2. Тәрбияләнүче балаларның әти-әниләре белән эш.

Хәзерге фән һәм практика баланың шәхесен формалаштыруда гаиләнең уникаль роль уйнавын исбат итә. Беренче социальләшү гаиләдә башлана, баланың дөньяга, үзенә, башка кешеләргә карашы, мөнәсәбәте формалаша. Ата-аналарның кайгыртучанлыгы балада аның үз-үзенә ышанычын тудыра, башка кешеләр белән түземлек, үзара хөрмәт принциплары нигезендә үзара мөнәсәбәткә керергә әзер торырга ярдәм итә.Ата-ананың тәрбия һәм белем бирү эшчәнлегендә катнашу мөмкинлеге булу бик зур әһәмияткә ия. Хәзерге заман балалар бакчасы ата-аналарга психологик һәм педагогик ярдәм күрсәтүче учреждение буларак та хезмәт итә. Шул ук вакытта гаилә дә үзара хезмәттәшлек итәр өчен педагогларны өзлексез үсешкә рухландыра. Түбәндәге бурычларны үтәмичә, максатка ирешү мөмкин түгел:

-гаилә белән партнерлык мөнәсәбәте урнаштыру;

-бакчада ата-анага бала тормышында катнашу өчен шартлар тудыру;

- бала тәрбияләүдә ата-аналарга психологик ярдәм күрсәтү;

- гаиләләр белән үзара аралашуда педагогик компетентлыкны өзлексез күтәрү.

Гаилә белән үзара бәйләнеш принциплары.

1.Психологик уңайлык (комфорт) принципы – ата-аналар белән аралашуда җылы атмосфера булдыру, һәр гаиләнең ихтыяҗын, социаль-психологик характеристикасын исәпкәалу. Ата-ана белән үзара ышанулы мөнәсәбәт ул – хөрмәт, диалогка омтылу, игътибарлылык, ихласлылык. Балага һәм аның якыннарына карата тәрбиячeнең игелеклелеге һәм ачыклыгы ата-ана ягыннан уңай кабул ителә. Ата - аналарның бакчада балалары шат булса, алар тәрбиячеләргә сораулар белән мөрәҗәгать итәләр. Ата-аналарның бала өчен балалар бакчасының уңайлы, куркынычсыз, файдалы булуын күрү генә түгел, ә балаларның үсешен күрүләре дә әһәмияткә ия. Тәрбиячeнең баланың яшь үзенчәлеген, психологиясен, үсеш кризисын белүе, ата-ананы тынычлындырып, кирәкле сүзләр таба белүе, алар белән ягымлы мөгаләмәдәге әңгәмәдәшче булуы мөһим.

2.Эшчәнлек принцибы. Белем һәм тәрбия бирү процессында балалар бакчасы һәм ата-аналар арасындагы бәйләнештигез хокуклы партнерлар сыйфатына корылган. Партнерлык процессы катлаулы: танышу, стереотипларның җимерелүе һәм үзара аңлашу урнашу,бала тәрбияләүдә бер үк максатны күздә тоту. Педагогның һәм балалар бакчасының позитив имиджы булуы мөһим.

3.Бербөтенлек принцибы –тәрбия һәм белем бирүдә гаилә һәм җәмгыять институтларының аерылгысыз бербөтен булуына нигезләнгән. Әлеге принцип бала тәрбияләүдә гаилә белән балалар бакчасының эш стратегиясен билгели. Җәмгыяти тәрбиянең нигезе ул - балага социаль таләпләр системасы кую. Ата-аналарның тәрбияви тәэсире булып, балага карата мәхәббәт, аны куркынычсызлык белән тәэмин итү, аны ничек бар шулай кабул итү тора.

4.Минимакс принцибы – һәр гаиләгә дифференциальякынкилү, ата-аналар белән эчтәлекле, тактлы аралашу. Ата-аналар белән танышкач, педагог һәр гаиләнең үзенчәлеген ачыклый, аларның активлыгын күтәрү өчен планлы рәвештә шартлар тудыра.

5.Вариативлык принцибы – ата-аналарга тәрбия һәм белем бирү процессына кушылу һәм аралашуның формаларын тәкъдим итү: традицион һәм традицион булмаган, шәхси һәм төркемләп, дистанцион һәм кара-каршы аралашу.

6.Өзлексезлек принцибы өйдә һәм балалар бакчасында тәрбия бирүнең өзлексез баруын күз алдында тота.

7.Иҗадилык принцибы – тәрбия һәм белем бирү процессында барысына да иҗадилык күрсәтергә мөмкинлек ачу.

Ата-аналар белән үзара бәйләнеш формалары.

1.Мәгълүмати чаралар –(телдән журнал, реклама буклеты; балаларга тәрбия һәм белем бирү сораулары буенча мәгълүмати белешмә хезмәте; СМИ да чыгышлар; мәгълүмати кәрзиннәр, хатлар; күрсәтмә психо-педагогик пропаганда һ.б.)
2. Оештыру эшләре– (ата-аналар җыелышы; анкеталар тутыру; җәмгыяти ата- аналар оешмаларын төзү; коференцияләр, ата-аналар белән берлектә педсоветлар; брифинглар һ.б.)
3.Культура-агарту чаралары – (ата-аналар мәктәбе; консультацияләр; тематик очрашулар; матур әдәбият буенча тематик күргәзмәләр оештыру; тренинглар; семинарлар; әңгәмә; дискуссияләр; ата-аналар кунакханәсе; түгәрәк өстәл һ.б.)
4.Оештыру-эшчәнлек – (ата-аналар белән берлектә үткәрелгән балаларның үсеш мониторингы, берләштерелгән ата-ана-бала проекты; күргәзмәләр; вернисажлар; мастер-класслар; балалар, педагоглар, ата-аналар иҗаты; гаилә портфолиосы ясау; иҗади эшчәнлек өчен табигый һәм ташландык материаллар җыю; балалар бакчасын ремонтлауда һәм яшелләндерүдә катнашу; балаларның бакчадагы тормышын сурәтләгән буклет, видеофильмнар әзерләү, журналлар чыгару;бакчада үткәрелгән чаралар турында фотоматериалларны электрон җибәрүдә булышу; үстерешле предметлы тирәлекнең сыйфатын тикшерүдә катнашу һ.б.)
5. Ата-аналарның педагогик процесста катнашуы – (ата-аналар катнашы белән шөгыльләр; балаларга әкиятләр уку; балалар белән төрле темага әңгәмәләр кору; ата-аналар катнашы белән сәхнәләштерү; саф һавада йөргәндә, экскурсияләргә барган балаларны озату; Ачык ишекләр, Сәламәтлек көнендә, Шәфкатьлелек марафонында катнашу һ.б.)

Гаилә белән үзара бәйләнеш буенча перспектив план

Максат: педагоглар, ата-аналарның берләшүе һәм мәктәпкәчә яшьтәге балаларның ориентлашу кыйммәтләре формалашуга бердәм юнәлешен булдыру.

Ай исеме	Үткәрү вакыты	Эш төре
Сентябрь	1нче атна	Ата-аналар почмагын тәртипкә китерү, җыелышка кирәкле мәгълүматны әзерләү
	1нче атна	"Без инде уртанчылар" темасына ата-аналар җыелышы үткәрү
	1нче атна	Уку елына кирәк булган уку әсбапларын әзерләү
	1-2нче атна	"Гомуми тәкъдимнәр", "Тышкы кыяфәткә таләпләр" темаларына һәр ата-анага кушымталар өләшү
	Ай дәвамында	"Ни өчен бала бакчага барырга теләми", "Өйдә балаларның үз-үзләрен карау күнекмәләрен тәрбияләү", "Гаиләдә мактау һәм шелтәләү", "Баланың көйсезләнүенә ничек карарга" темаларына һәр ата-ана белән индивидуаль әңгәмә
	3нче атна	"Баланы ничек мөстәкыйль киенергә өйрәтергә", "Шәхси гигиена күнекмәләре һәм аларның бала үсешендәге урыны" темаларына консультация
Октябрь	1нче атна	"Тел һәм аның йорты белән танышу" – балаларга артикуляцон гимнастика – папка әзерләү
	1нче атна	Бакча өчен үз вакытында түләү кагыйдәләре турында һәр ата-ана белән әңгәмә
	2нче атна	Консультация "Гафу итәргә өйрәнәбез"
	Ай дәвамында	"Балаларга нәрсә укырга", "Дөрес итеп сөйләшергә һәм суларга өйрәнәбез" темаларына консультация
	4нче атна	Ата-аналар комитеты белән "Көз бәйрәмен" үткәрү турында сөйләшү
	4нче атна	"Көз бәйрәмен" үткәрү
Ноябрь	Ай дәвамында	"Балаларны халык аваз иҗатына нигезләнеп тәрбияләү", "Кул моторикасын үстерү" темаларына һәр ата-ана белән индивидуаль әңгәмә
	2нче атна	"Бармак уеннары ярдәмендә телне шомартабыз" практик киңәшләр
	2нче атна	Консультация "Дөрес суларга өйрәнәбез"
	3нче атна	"Бала сөйләшергә өйрәнә" кечкенә төркемнәр белән тематик әңгәмә
	3нче атна	Чыныктыру чараларын үткәрү һәм алар өчен кирәкле булган материалны булдыруда комитет белән эш

	4нче атна	Саф һавада ата-аналар белән берлектә спорт бәйрәме үткәрү
Декабрь	1нче атна	“Тиздән кышкы бәйрәмнәр” – күчмә-папка ясау
	2нче атна	“Дөрес сөйләшик” темасына ата-аналар җыелышы. Планы: 1. Балалар өчен артикуляцион гимнастика. 2. “Балаларны халык аваз иҗатына нигезләнеп тәрбияләү”. 3. Ата-аналарга киңәшләр, тәҗрибә уртаклашу.
	Ай дәвамында	“Бала тыңламаса нишләргә”, “Баланың үз-үзенә йомылуы” темаларына һәр ата-ана белән индивидуаль әңгәмә
	1-2нче атна	Баланы бакчага вакытында алып килү, бакча һәм түләүле түгәрәкләр өчен һәр айның 15нән калмый түләргә икәнлеге турында һәр ата-ана белән индивидуаль әңгәмә
	3нче атна	“Кышкы уеннар”, “Кышкы бәйрәмнәрне каршылыйбыз”- кечкенә төркемнәр белән тематик әңгәмә
	3нче атна	Комитет белән бәйрәмне үткәүгә әзерлек турында сөйләшү.
	4нче атна	“Бала белән дөрес сөйләшү”, “Баланың тормышын һәм сәламәтлеген саклау” кушымталар өләшү
	4нче атна	Кыш бәйрәмен үткәрү
Гыйнвар	2-3нче атна	“Телевидение һәм кечкенә балалар психикасы”, “Баланың куркуы” темаларына һәр ата-ана белән индивидуаль әңгәмә
	2-3нче атна	Комитет белән дидактик, өстәл уеннары, рәсем дәфтәрләре турында сөйләшү
	Ай дәвамында	“4-5 яшьлек балаларның үсеш үзенчәлекләре”, “Үзсүзлелек һәм киреләнү” темаларына консультация
	2нче атна	Мәйданчыкта кардан корылмалар төзү
	3нче атна	“Бала үсешенә ата-аналар куйган таләпләрнең тәэсире” күчмә-папка төзү
	4нче атна	“Әти, әни һәм мин – без тату гаилә” – рәсемнәр конкурсы
Февраль	Ай дәвамында	“Гафу итәргә өйрәнәбез”, “Гаиләдә кем баш, яки тәрбиядәге ялгышлар” темаларына һәр ата-ана белән индивидуаль әңгәмә
	3нче атна	Баланы бакчага вакытында алып килү, бакча һәм түләүле түгәрәкләр өчен һәр айның 15нән калмый түләргә икәнлеге турында һәр ата-ана белән индивидуаль әңгәмә
	3-4нче атна	“Ата-ана булу осталыгы” кечкенә төркемнәр белән тематик әңгәмә
	3нче атна	“Китап - иң яхшы дус һәм ярдәмче” темасына консультация
	4нче атна	“Яссытабанлыкны булдырмау чаралары”, “Игътибар, урам!” кушымталар әзерләү
	4нче атна	Әтиләребезгә бүләк әзерләү
Март	1нче атна	Комитет белән Әниләр бәйрәменә әзерлекне сөйләшү
	1нче атна	“Әниләр һәм әбиләр бәйрәме” үткәрү
	1-2нче атна	“ОРЗны булдырмау чаралары”, “Файдалы үләннәр” кушымталар әзерләү
	Ай дәвамында	“Балаларга телевизор карауда булган таләпләр” һәр ата-ана белән индивидуаль әңгәмә
	1-2нче атна	Баланы бакчага вакытында алып килү, бакча һәм түләүле түгәрәкләр өчен һәр айның 15нән калмый түләргә икәнлеге турында һәр ата-ана белән индивидуаль әңгәмә
	3нче атна	“Балаларга сәламәтлекләрен ныгытырга ярдәм итегез” темасына консультация
	3нче атна	“Телевизион бәйлелек” тест үткәрү
	4нче атна	“Сәламәтлек – зур байлык” темасына ата-аналар җыелышы. Планы: 1. “Балаларга сәламәтлекләрен ныгытырга ярдәм итегез” 2. Балалар өчен зыянлы ашамлыклар. 3. Ата-аналарга киңәшләр, тәҗрибә уртаклашу.
Апрель	1нче атна	Космоска багышланган рәсемнәр күргәзмәсе
	1нче атна	“Эш арасында уеннар” кушымталар әзерләү
	Ай	“Рәсем ясауның традицион булмаган ысуллары” һәр ата-ана белән индивидуаль

	дәвамында	әңгәмә
	1-3нче атна	“Баланы шәхес итеп үстерүдә сюжетлы – рольле уеннарның файдасы” темасына консультация
	4нче атна	“Бала тормышында уен һәм уенчыклар” анкета - сорау алу
М а й	1нче атна	Җиңү бәйрәме үткәрү
	Ай дәвамында	“Уен формасында чыныктыру”, “Бала үсешендә хәрәкәтле уеннарның роле” темаларына консультация
	2-3нче атна	“Бала уенда нәрсәгә өйрәнә”, “Балага нинди уенчыклар кирәк”, “Таныш булмаган кешеләр белән аралашу күнекмәләре” кушымталар әзерләү
	3-4нче атна	“Бергәләп уенчык ясыйбыз” һәр ата-ана белән индивидуаль әңгәмә
	4нче атна	“Әйдәгез бергәләп уйныйбыз” темасына ата-аналар җыелышы. Планы: 1. “Безнең балачак уеннары” чыгыш. 2. “Бала тормышында уен һәм уенчыклар” анкета - сорау алу нәтиҗәләре. 3. Еллык эшкә нәтиҗә ясау һәм җәйге чорның планын кабул итү.
	4нче атна	“Җәй житә!” бәйрәменә әзерләнү.

2.3. Социумда аралашу.

№3 төркем белем бирү программасы балаларның балалар бакчасы, башка төркем балалары, гаилә һәм әйләнә-тирәсоциумда аралашуны күздә тотып төзелгән.

3 нче уртанчылар төркеме хезмәттәшлек итә:

-төркемдә тәрбияләнүче балаларның гаиләләре белән;

-балалар бакчасында урнашкан төрле яшь төркемнәре һәм махсус белем бирү бүлмәләре:педагог-психолог, татар теле, физкультура, музыка залы(тәрбия-белем бирү поцессын тулыландыру максатын тормышка ашыру өчен);

Белем бирү һәм мәдәният биналары белән:

-МБУ “УБМ №9” (укучыларның “Тимур хәрәкәте”ярдәме белән саф һавада йөрү өчен мәйданчыкны тәртипкә китерүләре);

-“Алинә” Әлмәт театры (белем бирү программасы кысаларыннан чыгып курчак театры күрсәтүләре);

-ДК “Энергетик”та бәйрәм һәм күңел ачу чаралары оештыру.

3.Оештыру өлеше

3.1. Төркемнең материаль-техник нигезе.

Безнең төркемдә кабул итү, төркем бүлмәләре бар.

Бүлмәнең төре һәм аның функциональ кулланылышы	**Тәэмин ителеше**
Төркем бүлмәсе Сөйләм үстерү Әйләнә-тирә белән танышу Матур әдәбият белән танышу Иң гади математик күзаллаулар формалаштыру	Математика, сөйләм үстерү, әйләнә-тирә, сенсорика буенча дидактик уеннар Яшелчә һәм җиләк-җимешләрнең муляжлары Плакатлар һәм күрсәтмә әсбаплар Магнитофон, аудиоязмалар Практик эшөченҗиһазлар
Төркем бүлмәсе Сюжетлы– рольле уеннар Үз-үзеңә хезмәт күрсәтү Хезмәт тәрбиясе Мөстәкыйль иҗади эшчәнлек Уен эшчәнлеге Табигать белән танышу	Практик эшөченҗиһазлар Физик тәрбия һәм спорт үзәге. Физкультуражиһазлары Музыкаль үзәк Театр үзәге Экологик үзәк Куркынычсызлык үзәге Дидактик уеннар үзәге Өстәл уеннары үзәге Психологик почмак Төзелеш үзәге

	Сюжетлы-рольле уеннар үзәге “Иҗади сәнгать” үзәге “Кызыклы математика” үзәге. Математика буенча үстерелешле уеннар “Сөйләм үсеше” үзәге “Туган җирем –Татарстан” үзәге Уен җиһазлары.“Өй”, “Даруханә”, “Хастаханә”, “Кибет”, “Кәрәзле телефон челтәре”, “Төзелеш”, “Ашханә”, “Чәчтарашханә”, “Гараж” , “Автобус”сюжетлы-рольле уеннары өчен җиһазлар. Төрле төрдәге конструкторлар
Кабул итү бүлмәсе Ата-аналар өчен мәгълүмат	Мәгълүмати почмак Балалар иҗаты күргәзмәсе Күрсәтмә материал

3.2. Программа-методик тәэмин итү.

Физик үсеш белем бирү өлкәсе	➢ Әй уйныйбыз, уйныйбыз... балалар бакчасында хәрәкәтле уеннар, балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкулҗтура инструкторлары өчен методик кулланма. Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013 ➢ Подвижные игры и игровые упражнения для детей 5-7 лет / Л.И. Пензулаева. – М.: Владос, 2002. ➢ Физкультурные занятия в детском саду в средней группе детского сада / Л.И. Пензулаева. – М.: Мозайка- Синтез, 2009. ➢ Физическое воспитание в детском саду. Программа и методические рекомендации. Э.Я. Степаненкова- М.: Мозайка-Синтез, 2008 ➢ Двигательная активность ребенка в детском саду / М.А. Рунова. – М.: Мозаика-синтез, 2000. ➢ Ознакомление с природой через движение / М.А. Рунова, А.В. Бутилова. – М.: Мозаика-синтез, 2006 ➢ Физкультурное и спортивно-игровое оборудование для дошкольных образовательных учреждений / Т.И. Осокина, Е.А. Тимофеева, М.А. Рунова. – М.: Мозаика-синтез, 1999. ➢ Игры-эстафеты с использованием традиционного физкультурного инвентаря. Е.А. Сочеванова.-Санкт-Петербург: Детство-Пресс, 2010. ➢ Физическая культура в средней группе детского сада / Л.Д. Глазырина. – М.: Владос, 2001. ➢ Утренняя гимнстика в детском саду/ Т.Е.Харченко— М.: Мозаика-синтез, 2009 ➢ Здоровьесберегающие технологии воспитания в детском саду / Под ред. Т.С. Яковлевой. – М.: Школьная пресса, 2006.

Социаль-коммуникатив үсеш белем бирү өлкәсе	➢ Беседа о правилах дорожного движения с детьми. Шорыгина Т.А.- М.:ТЦ Сфера, 2015 ➢ Борһанова Р.А. Туган як табигате белән таныштыру: балалар бакчалары тәрбиячеләре өчен кулланма. 1 кисәк.-Казан: ИУУ РТ, 1997 ➢ Соломенникова О.А. Занятия по формированию элементарных экологических представлений в средней группе детского сада. Конспект занятий.- М.: Мозайка- Синтез, 2010 ➢ «Юный эколог» // Николаева С.Н. В кн.: Юный эколог: Программа и условия ее реализации в дошкольном учреждении. - М., 1998. ➢ «Наш дом природа» //Рыжова Н.А. Программа экологического образования дошкольников – М., 1999. ➢ Бондаренко А.К. Дидактические игры в детском саду. – М.: Просвещение, 1991. ➢ Белая К.Ю., Кондрыкинская Л.А. Патриотическое воспитание. (Учебно-методическое пособие). – М.: Элти-Кудиц, 2002. ➢ Обучение детей дошкольного возраста правилам безопасного поведения на дорогах / Региональный стандарт Мин. образования Республики Татарстан. / Л.А. Артемьева, Ю.Д. Мисянин и др. – Казань, 1995. ➢ Правила дорожного движения. Младшая и средняя группы. Занимательный материал. Поддубная Л.Б.- Волгоград : ИТД «Корифей», 2008 ➢ Нравственно- трудовое воспитание детей в детском саду. / Под редакцией Р.С. Буре. – М.: Просвещение,1987. ➢ Воспитание дошкольника в труде. / Под ред. В.Г. Нечаевой. – М.: Просвещение, 1974, 1980, 1983. ➢ Нравственно-трудовое воспитание ребёнка- дошкольника. Пособие для педагогов. / Л.В.Куцакова. – М.: Владос, 2003. ➢ Конструирование и ручной труд в детском саду. Пособие для воспитателей/ Л.В. Куцакова. – М: Просвещение, 1990.

Сөйләм үсеше белем бирү өлкәсе	➢ Балалар бакчасында әдәп-әхләк тәрбиясе: методик кулланма/ К.В.Закирова, Р.Ә.Кадыйрова, Г.М.Сафиуллина.- Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013 ➢ Балалар бакчасында бердәм белем бирү эшчәнлеге: балалар бакчасы тәрбиячеләре өчен методик кулланма/ З.М..Зарипова, А.Х. Габдрахимова, А.Т.Миникаева.- Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013 ➢ Гәрәева Г.Х. Тылсымлы авазлар. (Татар теле һәм әдәбияты укытучылары, балалар бакчалары тәрбиячеләре өчен).- Казан: Гыйлем, 2014 ➢ Зиннурова Ф.М. Уйнап укый сабыйлар: Логопедлар, тәрбиячеләр әм укытучылар өчен методик кулланма.- Казан: Мәгариф, 2007 ➢ Иң матур сүз: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм эти-әниләр өчен хрестоматия/ (төз.-авт. К.В. Закирова).- Казан: Татар.кит.нәшр., 2015 ➢ Туган телдә сөйләшәбез: методик әсбап/ Ф.В.Хәзрәтова, З.Г.Шәрәфетдинова, И.Җ. Хәбибулина.-Казан: Инновацион технологиялщр үзәге.-2013 ➢ Туган телем- Бөек анам теле. Тәрбиячеләр өчен методик кулланма. Зарипова З.М. һәм иҗади төркем.- Яр Чаллы, 2004 ➢ Тәмле сүз: әдәпле булу серләре.Талия Шакирова.- Казан: Татар.кит.нәшр., 2013 ➢ Развитие речи. Средняя группа. Разработки занятий.1-2 части.- Изд.2-е, переработанное./ сост.Жукова Р.А.- Волгоград: ИТД “Корифей”,2008 ➢ Мой дом. Говорим по-татарски. Наглядное пособие по обучению детей 4-5 лет татарскому языку. З.М. Зарипова, Р.Г. Кидрячева, Л.А. Шарипова, Р.С. Исаева. Год выпуска: 2011. ➢ Азбука для дошкольников. Играем со звуками и словами. Методическое пособие. Р.К.Шаехова. Мягкая обложка, 44 с., на татарском языке. Год выпуска: 2012. ➢ Азбука для дошкольников, ч.1,2. Играем со звуками и словами. Р.К.Шаехова. Мягкая обложка, 96 с., на татарском языке. Год выпуска: 2012. ➢ Раз – словечко, два – словечко... Занимательное обучение татарскому языку. Р.К. Шаехова. Мягкая обложка, 96 с. Год выпуска: 2011.
Танып белү үсеше белем бирү өлкәсе.	➢ Веракса Н.Е., Галимов О.Р. Познавательно-исследовательская деятельность дошкольников.- М.: Мозайка-Синтез, 2016 ➢ Шәрәфетдинова З.Г., Хәбибуллина И. Җ. , Хәзрәтова Ф. В. ; [русчадан А. 3. Имамиева тәрҗ.] Математикага өйрәнәбез (уртанчылар төркеме): мәктәпкәчә белем бирү оешмалары өчен методик кулланма . - Казан : Татар. кит. нәшрм 2013. («Күпмәдәниятле белем бирү моделе» сериясе) ➢ Дыбина О.В. Ознакомление с предметным и социальным окружением. Средняя группа.- М.: Мозайка-Синтез, 2015 ➢ Соломенникова О.А. Ознакомление с природой в детском саду. Средняя группа. .- М.: Мозайка-Синтез, 2014 ➢ Помораева И.А., Позина В.А. Формирование элементарных математических представлений: Средняя группа. – М.: Мозаика-Синтез, 2014. ➢ Новикова В.П., Тихонова Л.И. Воспитание ребенка-дошкольника. – М.: Владос, 2008. ➢ Чего на свете не бывает?: Занимательные игры для детей с 3 до 6 лет / Под ред. О.М. Дьяченко. – М.: Просвещение, 1991

Нәфис-нәфасәти үсеш белем бирү өлкәсе	➢ Зиннатова Р. М., Гәрәева Л. Ә. Сурәтләү һәм кору эшчәнлеге (уртанчылар төркеме) Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре өчен методик кулланма.- Казань. Татарское книжное издательство, 2013 ➢ Лыкова И.А. Изобразительная деятельность в детском саду: планирование, конспекты занятий, методические рекомендации. Средняя группа. – М.: «Карапуз», 2009. ➢ Куцакова Л.В. Конструирование и ручной труд в детском саду: Программа и конспекты занятий. М.: ТЦ Сфера,2006 ➢ Радынова О.П. Музыкальные шедевры. Авторская программа и методические рекомендации. – М.: «Издательство ГНОМ и Д», 2000. – (Музыка для дошкольников и младших школьников.) ➢ Швайко Г.С. Занятия по изобразительной деятельности в детском саду. Средняя группа. – М.: Владос, 2000. ➢ Штейнле Н.Ф. Изобразительная деятельность. Средняя группа. – Волгоград, ИТД «Корифей», 2008 ➢ Әйлән-бәйлән: балалар бакчасында музыка(зурлар төркеме): мәктәпкәчә белем бирү оешмалары өчен хрестоматия/ (төз.-авт.:З.Г.Ибраһимова, Г.Р.Гыйләҗетдинова, Ф.Ж.Җәләлетдинова, Ә.К.Гыйбадуллина).- Казан: Татар.кит.нәшр.,2016

3.3.Предметлы әйләнә-тирә мохит.

1.Үстерешле предметлы тирәлек балаларның яшь үзенчәлекләрен һәм үсешләрендә коррекцион җитешмәүчәнлеге булган балаларны исәпкә алып, аларның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту өчен төркемдә һәм балалар бакчасында тәрбия һәм белем бирү процессын максималь тормышка ашыра.
2. Үстерешле предметлы тирәлек балалар белән өлкәннәрнең аралашу мөмкинлеге, бердәм эшчәнлеге, балаларның хәрәкәт активлыгы, шулай ук аларның ялгыз калу мөмкинлеге белән тәэмин итә.
3. Үстерешле предметлы тирәлек:
- төрле тәрбия һәм белем бирү программаларын тормышка ашыруны;
- милли культура, климат шартларын;
- балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алырга тиеш.
4.Үстерешле предметлы тирәлек бай эчтәлекле, үзгәрүчән, күпфункцияле, вариатив, аңлаешлы һәм куркынычсыз булырга тиеш.
Предметлы тирәлек белән тулыландыру тәрбия һәм белем бирү процессының бербөтенлек принципына, ФДББС буенча балаларның психологик һәм шәхси үзенчәлекләренә, материалларның үзенә хас үзгәрүчән уеннар, дидактик материаллар белән тәэмин ителүенә, балалар белән өлкәннәрнең интегральләштерү принципына, балаларның уен, хәрәкәт активлыгы, эзләнү, тәҗрибә, конструктив, матур әдәбиятны кабул итү һәм коммуникатив эшчәнлегенә туры килә. Милли культура, климат шартлары исәпкә алына. Кулланылган материалларның һәм җиһазларның сыйфат сертификатлары бар, һәм алар гигиена, педагогик, эстетик таләпләргә җавап бирә алалар.

Уртанчылар төркемендә үстерелешле предметлы тирәлекне оештыру

Үсеш үзәге	Төркемдә булырга тиешле әсбап һәм җиһазлар
Физик тәрбия һәм спорт үзәге	Туплар, кыршаулар, кегли, боулинг, комлы капчыклар, сикергечләр, султанчиклар, аләмнәр, тасмалар. Папка: “Хәрәкәтле уеннар”, “Җырлы-биюле татар халык уеннары”. Күрсәтмә әсбаплар: “Җәйге спорт төрләре”, “Кышкы спорт төрләре”.
Музыкаүзәге	Музыка уен кораллары. Музыкаль-дидактик уеннар: “Кояш һәм яңгыр”, “Веселые ладошки”, “Кем ничек йөри?”, “Веселая дудочка”, “Балалар нишли?”, “Угадай-ка”, “Нинди уен коралы яңгырый?” , “Көчле һәм тыныч көй”, “Кош һәм кошчыклар”, “Музыкаль кубик”. Балалар җырлары, презентацияләр белән дисклар. Папкалар: “Җырларга

	иллюстрацияләр”, “Музыка уен кораллары”, “Балалар рәсемнәре”.
Театр үзәге	Өстәл театры: “Песи йорты”. Курчак театры: “Өч аю”, “Маша һәм аю”. Күләгә театры “Йомры икмәк”, “Теремкәй”. Бармак театры, ширма. Папка: “Театраль эшчәнлек”.Картотека игр для формирования у детей навыков невербального общения.
Экологик үзәк	Лаборатория, хайваннар һәм бөҗәкләр фигуралары, бүлмә гөлләре.<u>Күрсәтмә әсбаплар:</u> “Рәсәйдә яшәүче хайваннар”, “Балыклар”, “Яшелчәләр”, “Җиләк-җимешләр”. Үстерелешле уен: “Стань природе другом”. Өстәл уены: “Ел фасыллары”. Дидактик уен: “Подбери картинки”
Куркынычсызлык үзәге	Күрсәтмә әсбаплар: “Ашарга яраклы һәм яраксыз гөмбәләр”, “Транспорт”, “Юлда йөрү кагыйдәләре”, “Юл билгеләре”, “Балаланың куркынычсызлыгы”, “Куркынычсызлык дәресләре”, “Куркынычсызлык”. Папкалар: “Юлда йөрү кагыйдәләре турында ата-аналарга”, “Балаларга юл йөрү кагыйдәләре турында”. Күчермә папка: “Юл йөрү кагыйдәләре”, “Балалның куркынычсызлыгы”. Юл макеты, рульләр, жезллар. Домино: “Транспорт”, “Юл билгеләре”. Үстерелешле уен: “ПДД”.
Дидактик уеннар үзәге	Лото: “Хайваннар һәм үсемлекләр”, “Йорт хайваннары”, “Һөнәрләр”. Дидактик уен: “Во саду ли, в огороде”. Доминолар: “Любимый транспорт”, “Әйләнә-тирә дөнья”. Үстерелешле уен: “Яраткан әкиятләр”.
Өстәл уеннары үзәге	Пирамида, зур һәм кечкенә мозаикалар, “Кубикларны җый”, “Балыкны тот” уеннары. Паззл: “Кот Леопольд”, “Бәләкәч һәм Карлсон”.
Психологик почмак	“Яхшы кәеф” капчыгы, “Начар кәеф” капчыгы, кычкыру өчен стакан, бәләкәй фигуралар, телефон, су белән уйнау өчен уенчыклар, “Нәрсә яхшы, нәрсә начар”, “Төрле-төсле кәеф” дидактик уеннары, палатка.
Төзелеш үзәге	Зур һәм кечкенә кубиклар, лего. Төзү кораллары, кран машиналары, йөк ташу машиналары.
Сюжетлы-рольле уеннар үзәге	“Өй”, “Даруханә”, “Хастаханә”, “Кибет”, “Кәрәзле телефон челтәре”, “Төзелеш”, “Ашханә”, “Чәчтарашханә”, “Гараж” , “Автобус”сюжетлы-рольле уеннары өчен җиһазлар.
Иҗади сәнгать үзәге	Күрсәтмә ярдәмлекләр: “ Гжель”, “Матрешки”, “Дымка уенчыклары”, “Городецкая роспись”, “Жостовская роспись”. Рәсем ясау өчен трафаретлар. Әвәләү, кисеп ябыштыру, рәсем ясау өчен җиһазлар(пластилин, гуашь, краска, пумала, кайчы, җилем, әвәләү өчен такта, стакан, салфетка һ.б.)
Кызыклы математика үзәге	Таратма һәм күрсәтмә әсбаплар. Дидактик уеннар: “Күбәләкне җый-1”, “Күбәләкне җый-2”, “Фигураны җый”, “Нәрсәгә охшаган?. Доминолар:” “Ташбака”, “Малышка-1”, “Малышка-2”. Лото: “Төсләр һәм фигуралар”. Үстерелешле уен: “Веселая логика”. Кулланма: “Тойгы”. Блоки Дьеныша, Палочки Кьюзинера, санау таякчыклары. Һәр балага “Геометрик сандык” кулланмасы. Таратма әсбаплар.
Сөйләм үсеше үзәге	Күрсәтмә әсбаплар: “Савыт-саба”, “Безнең йорт”, “ Хезмәт кораллары”, “Яшелчәләр”, “Көнкүреш җиһазлары”, “Җиләк-җимешләр”, “Кыргый хайваннар”, “Йорт кошлары”“Кем нәрсә ашый?”, “Объедини в картину”, “Секрет”, “Бу кайсы әкияттән?” дидактик уеннары.
“Туган җирем – Татарстан” үзәге	Татар кызы һәм малае курчаклары, Г.Тукай, А.Алиш һәм М.Җәлил портретлары, Яр Чаллы шәһәре турында әсбаплар,туган як табигате турында әсбаплар, Рәсәй турында әсбаплар, татар телендә матур әдәбият, татар экиятләренә иллюстрацияләр, татар халык орнаментларының үрнәкләре, татар халык орнаментлары белән таныштыру өчен диактик уеннар.

3.4. Көндәлек режим.

3 нче УРТАНЧЫЛАР төркеменнең көндәлек режимы
Режим дня в ДОУ в средней группе №3
(салкынвакыт - холодный период года)

6.00 – 6.30	**Кабул итү, тикшерү, мөстәкыйль эшчәнлек, саф һавада йөрүгә әзерләнү** (Прием детей, осмотр, самостоятельная деятельность, подготовка к прогулке)
6.30 – 7.40	Иртәнге саф һавада йөрү, саф һавадан керү/(Утренняя прогулка, возвращение)
7.40 – 7.50	**Иртәнге күнегүләр** (Утренняя гимнастика)
7.50 – 8.20	Гигиеник процедуралар, иртәнге ашка әзерләнү (Гигиен.проц., подг. к завтраку)
8.20 – 8.40	**Иртәнге аш** (Завтрак)
8.40 – 9.00	Уеннар, белем эшчәнлегенә (БЭ) әзерләнү (Игры, подготовка к образовательной деятельности (ОД)

Белем эшчәнлеге (БЭ) (Образовательная деятельность(ОД)

Понедельник	**Вторник**	**Среда**	**Четверг**	**Пятница**
9.00 - 9.20	**9.00 - 9.20**	**9.00 - 9.20**	**9.00 - 09.20**	**8.50-9.10**
9.30- 9.50	**9.50-10.10** **10.20- 10.40**	**9.30 – 9.50**	**11.30- 11.50**	**9.20-9.40** **10.45-11.05**

11.40 – 11.50	Саф һавадан керү, гигиеник процедуралар, төшке ашка әзерләнү (Возвращение с прогулки, гигиенические процедуры, подготовка к обеду)
11.50 - 12.20	Төшке аш (Обед)
12.20 –12.30	Гигиеник процедуралар, йокыга әзерләнү/(Гигиен. процедуры, подготовка ко сну)
12.30 – 15.00	Көндезге йокы / Дневной сон
15.00 – 15.10	Әкренләп тору, һава, су процедуралары (Постепенный подъем, возд., вод.проц.)
15.10 – 15.20	Кичке әбәт (Полдник)
15.20 – 16.25	Уеннар, инд. эш, мөстәкыйль эшчәнлек, түгәрәк эше (Игры, индивид. работа, самостоятельная деятельность)
16.25 – 16.30	Гигиеник процедуралар, кичке ашка әзерләнү (Гигиенические процедуры, подготовка к ужину)
16.30 – 16.45	Кичке аш (Ужин)
16.45 – 16.55	Уеннар, мөстәкыйл эшчәнлек (Игры малой подвижности, самост. деятельность)
16.55 – 17.00	Саф һавада йөрүгә әзерләнү, саф һавада йөрү (Подготовка к прогулке, прогулка)
17.00 - 18.00	Саф һавада йөрү, балаларны өйгә озату (Прогулка, уход детей домой)

3.5. Белем бирү эшчәнлеген оештыру челтәре.

Уртанчылар төркеме Н.Е.Вераксы, Т.С.Комарова, М.А.Васильева редакциясендәге “Туганнан алып мәктәпкә кадәр”төп гомуми мәктәпкәчә яшьтә белем бирү программасы буенча эшли. Бу программа ФОП таләпләренә туры китереп төзелгән.

Оештырылган белем эшчәнлеге
Организованная образовательная деятельность

Атна көннәре	ООД	
Дүшәмбе	ФЭМП Физическая культура	9.00 – 9.20 9.30 – 9.50
Сишәмбе	Развитие речи Плавание 1п. Плавание 2п.	9.00 – 9.20 9.50 – 10.10 10.20-10.40
Чәршәмбе	Рисование Музыка	9.00 – 9.20 9.30 – 9.50
Пәнҗешәмбе	Лепка/аппликация Музыка	9.00 – 9.20 11.30 – 11.50
Җомга	Родной язык 2п. Родной язык 1п. Физическая культура (св)	8.50 -9.10 9.20 -9.40 10.45 -11.05

3.6.Сәламәтләндерү чаралары.

Бала организмы – бик тә төгәл көйләнгән система, анда берни дә артык түгел, шуңа күрә аңа дөрес тәэсир итә белү бик мөһим. Бу, иң элек балалар бакчасы яшендәге балаларның нерв системасын ныгыта, сөяк сеңер аппаратының, мускуллар һәм эчке органнарның үсешенә уңай тәэсир итә. Хәрәкәтләр, шулай ук, аерым органнарның функцияләренә һәм аларның үзара килешеп эшләүләренә уңай тәэсир ясый. Кайчагында ата-аналар балаларны кайбер авырулар белән авырырга тиеш дип уйлыйлар.Аларга хәтта иртәрәк авырган саен, балалар авыруны җиңелерәк үткәрәләр кебек тоела. Ләкин бу дөреслектән бик ерак йөри. Теләсә нинди авыру бала организмын хәлсезләндерә, аның үсешен тоткарлый һәм тәрбияләүне кыенлаштыра.

Авыруларның күбесен булдырмый калырга мөмкин. Бу эшнең артык кыенлыгы юк, бу авырулардан саклану чараларын үткәрү генә сорала.

Көндәлек режим , көн тәртибе , билгеле бер гигиеник таләпләрне катгый үтәү , дөрес туклану , җитәрлек дәрәҗәдә хәрәкәт активлыгы ,ягъни физик культура , сәламәт тән культурасы төшенчәсенә керә торган шартларны гына үтәргә кирәк. Йогышлы авырулары гына булган кешеләр белән аралашудан саклау баланың сәламәтлеген һәм дөрес үсешен тәэмин итә торган бик күп чараларның җыелмасы менә шундый.

<u>Физик чыныктыру.</u> Иң элек иртәнге гимнастика. Аңа балалар бакчасында физкультура минутларында үтәлә торган хәрәкәтләр һәм күнегүләр керә. Бала өчен инде таныш булган ,рәхәтлек бирә торган үрмәләү , чабып йөрү , сикерү , көрәшү кебек катлаулы уен хәрәкәтләре аның көчен арттыралар. Моның нигезендә күзгә күренми торган , ләкин бик тирән физиологик үзгәрешләр ята: мондый хәрәкәтләр кан юлларын киңәйтәләр , йөрәкнең эшен активлаштыралар , шул ук вакытта тын алу тизләнә һәм организмга кислород күбрәк килә. Ә кислород әле җитлегеп бетмәгән баш мие , йөрәк мускуллары өчен бик кирәкле азык. Шул ук кислород тәэсире һәм йөрәк тибеше көчәю нәтиҗәсендә ашаган азык та тизрәк тарала ,баланың аппетиты арта. Сәламәт бала бу чорда бик шук була ,күбрәк аяк өстендә булуны ярата, йөгерә, чаба.

<u>Һава ванналары.</u> Кечкенә балаларга һава ванналары яхшы тәэсир итә. Һава ваннасы вакытында бүлмәдә температура 20-22 булырга тиеш, аннары бүлмәне алдан җилләтү юлы белән температураны акрынлап 17-18 ка, ә 2 яшьтән олы балалар өчен 15-16 ка кадәр төшерелә.

Һава ваннасының дәвамлылыгын системалы рәвештә аттырыла бара. 2-2,5 яшьлек балалар өчен беренче һава ваннасы 3-5 минут, 4-5 яшьлекләр өчен – 5, 5-7 яшьлекләр өчен 10 минут булырга тиеш. Һәр 2 көн саен һава
ваннасы дәвамлылыгы 2-3 минутка арттырыла һәм ай ярым эчендә 30-40
минутка, ә аннары 50-60 минутка кадәр җиткерелә.

Җәен һава ванналарын ачык һавада агач күләгәсендә ясыйлар. Мондый күләгәдә ультрашәмәхә нурларга бай чәчелгән кояш нурлары була.

Һава ванналарын күләгәдә температура 22 танда ким булмаган вакытта ала башларга кирәк, ә соңрак аларны күләгәдә 17 булганда да үткәрергә мөмкин.

<u>Су процедуралары.</u> Баланы су белән чыныктыру бик файдалы. Бу эшне әкренләп һәм саклык белән генә эшләргә кирәк.

Йомшак тукымадан тегелгән бияләйне суда чылатып сыгарга, башта баланың кулларын, аннары күкрәге белән аркасын ышкырга кирәк.

Суның температурасы һәм су процедураларының дәвамлылыгы бер-берсенә бәйле. Суның температурасы түбәнрәк булган өчен процедура азрак вакыт дәвам итә. Ышку өчен суның температурасы башта 32-32 булырга тиеш, аннары аны 27 ка кадәр төшерәләр. Ышку 5-6 минут дәвам итә.

Чыныккан балалар дымлылык үзгәрүне, салкынны һәм эссене җиңел кичерәләр, салкын тиеп һәм башка авырулар белән сирәгрәк авырталар. Чыныктыру һәм физик күнегүләр нерв системасын ныгыта, мускуллар һәм сөякләр үсешенә булышлык итә, йөрәк, үпкәләр, аш кайнату һәм бүлеп чыгару органнарының эшчәнлеген, кан составын һәм матдәләр алмашын яхшырта, авыру китереп чыгаручы факторлар тәэсиренә бирешмәүчәнлекне көчәйтә.

Чыныктыру процедураларын үткәргәндә аларны иртәрәк башлау, эзлеклелек һәм системалылык принцыпларны кулланып эш итәргә кирәк. Баланың индивидуаль үзенчәлекләрен исәпкә алу да зарури.

<u>Төймәле юл.</u> Тәймәләр өстеннән яланаяк йөрү баланың аягына уңай тәэсир итә.Ул нерв нокталарына көчле тәэсир итә, яссы табанлыкны, аяктагы арыганлыкны киметә.

<u>Иртәнге гимнастикаларда</u> табанны формалаштыру өчен махсус күнегүләр төймәле юл өстендә йокы алдыннан дәвам итә. Бу исә яссы табанлылыкка юл куймый , әгәр булса бу кимчелекләрне бетерүгә ярдәм итә.

Туклану.

Тәрбияләнүчеләрнең дөрес туклануын оештыру шулай ук зур әһәмияткә ия. Әлеге мәсьәлә белән җитди шөгыйлләнү баланың сәламәт , физик яктан нык булып үсүе өчен кирәк.

Иң элек , билгеле балалар өчен төзелгән менюның дөреслегенә игътибар ителә. Ризыклар төрләндерелергә , аксымнарга бай булырга , яшелчә , җиләк – җимешләргә дә киң урын бирелергә тиеш.Тагын бер нәрсәне искәртәсе килә , ул – утырып ашый торган өстәлләрнең бизәлеше.Әйтик , савыт – сабаларны дөрес сайлау; ашамлыкларны матур итеп урнаштыру; бүлмәдә тынычлык урнаштыру; һәр балага игътибар итү.

Хәрәкәтле ял минутлары һәм уеннар.

Акыл эшчәнлеге, фикер киеренкелеге, түземлелек күп сорала торган дәресләр барышында балаларны бераз ял иттерү максаты белән, хәрәкәтле ял минутлары үткәрелә. Әгәр бер халәттә озак утыруның сәламәтлеккә зыянлы икәнлеген искә алсак, хәрәкәтле ял минутларының никадәр мөһим икәнлеген аңлатыпта тору кирәкми. Төрле авыруларны дәвалау өчен дә аларны кулланырга мөмкин.

3.7.Үткәреләчәк бәйрәм һәм чараларның үзенчәлекләре.

Күңел ачу чаралары, бәйрәмнәр - һәр балага төркем бүлмәсендә, урамда ирекле уеннар уйнарга, парк, шәһәр урамы буйлап сәяхәт кылырга, актив һәм пассив ял итәргә мөмкинлек, эмоциональ тынычлык бирә, баланың үзенә шөгыль таба белү сәләтен формалаштыра.

№	Чаралар	Дата	Җаваплылар
1.	Күңел ачу «Белем көне»	1 сентябрь	Тәрбиячеләр
2.	Курчак театры: «Шалкан»	сентябрь	Тәрбиячеләр

3.	Өлкәннәр көненә багышланган «Мои года- мое богатство»	октябрь	Тәрбиячеләр
4.	Күңел ачу: “Алтын көз”	октябрь	Тәрбиячеләр Музыка җитәкчесе
5.	“Сак бул, юлда машиналар” яктылык элементларының булуы	октябрь	Тәрбиячеләр
6.	«Барлык балалар дус булсын»	ноябрь	Тәрбиячеләр
7.	Әниләр көне	ноябрь	Тәрбиячеләр Музыка җитәкчесе
8.	Спортивный досуг «Спорт иленә сәяхәт»	ноябрь	Тәрбиячеләр
9.	Мульттапшыру – татар һәм рус әкиятләре буенча викторина	ноябрь	Тәрбиячеләр
10.	Күңел ачу: «Театр илендә»	декабрь	Тәрбиячеләр
11.	Яңа ел балалар иртәсе	декабрь	Тәрбиячеләр Музыка җитәкчесе
12.	Күңел ачу(музыкально-спортивное): «Сау бул, чыршы!	январь	Тәрбиячеләр Музыка җитәкчесе
13.	Кардан күңелле фигуралар	январь	Тәрбиячеләр
14.	Күңел ачу: «Колядки»	январь	Тәрбиячеләр
15.	«Островок безопасности» - развлечение по правилам дорожного движения	февраль	Тәрбиячеләр
16.	Бәйрәм (музыкально-спортивный): «Хәрби сер»	февраль	Тәрбиячеләр Музыка җитәкчесе
17.	Туган тел көне	февраль	Тәрбиячеләр Татар теле җитәкчесе
18.	Бәйрәмнәр: «Масленица», «Нәүрүз»	февраль	Тәрбиячеләр Музыка җитәкчесе
19.	Халыкара хатын-кызлар бәйрәме -8 нче март	март	Тәрбиячеләр Музыка җитәкчесе
20.	Күңел ачу: «Суның сихри серләре»	март	Тәрбиячеләр
21.	Театр «Чукмар белән Тумар»	март	Тәрбиячеләр
22.	Күңел ачу: «Юморина»	апрель	Тәрбиячеләр
23.	Күңел ачу: «Космические приключения»	апрель	Тәрбиячеләр
24.	Г.Тукайның туган көненә багышланган бәйрәм: «И туган тел, и матур тел»	апрель	Тәрбиячеләр Татар теле җитәкчесе
25.	Музыкаль күңел ачу: “Кошлар туган якка кайталар”	апрель	Тәрбиячеләр Музыка җитәкчесе
26.	Күңел ачу: «Балалар китаплары битләреннән...»	апрель	Тәрбиячеләр
27.	Җиңү көненә багышланган бәйрәм	май	Тәрбиячеләр Физкультура җитәкчесе
28.	Күңел ачу: «Бөҗәкләр язын»	май	Тәрбиячеләр

Прошнуровано, пронумеровано и скреплено

печатью 34 лист(а)

(тридцать четыре лист(а))

Заведующий

М.П. Голышкина

«31» августа 2023 г.

«Детский сад комбинированного вида №40 «Колосок» ИНН 1650085807